

non rogabant. Quis enim potens et tumi-
dus et supbus in terra: qui dedignetur humili-
ter rogare deum: Ne impijs loquor: non de ce-
dris libani quos plantavit dominus. Impius qui-
bet: et infelix anima rogare deum nescit: et vult
se rogari ab hominibus. Mors est: opus est:
ut tangat illum deus et fumiget. Quando ceperit
fumigare: dabit deo precem: tamquam sacrificium
cordis: fumigat ad deum: deinde tunc dicit pe-
ctus: incipit et flere: quia et fumus excutit la-
chrymas. Qui tangit motes et fumigabit.

Cantabo domino in vita mea. Quid
est cantabit: Notum quicquid cantabit. Late-
mus domino in vita nostra. Vita nostra modo spes
est: vita nostra postea eternitas erit. Vita
vite mortalitatis spes est vite immortalitatis. Canta-
bo domino in vita mea.

**Psallam deo meo
quod diu sum. Quoniam in illo sine fine sum.**
Quod diu sum: psallam deo meo: Ne forte cum ce-
perimus psallere deo: in illa civitate pu-
temus nos aliquid aliud acturos. Tota vi-
ta nostra erit psallere deo. Si veniet in fasti-
dium quod laudamus: poterit venire in fastidium
et nostra laudatio. Si spiritus a nobis amat ille
spiritus laudat. Psallam deo meo quod diu sum.

**Suavis sit ei disputatio mea: et
ego autem iocundabor in domino.** Suavis
sit ei disputatio mea. Que est disputatio ho-
minis ad deum: nisi confessio peccatorum: Con-
fiteri domino quod es: et disputasti cum illo. Dis-
puta cum illo: fac bona opera et disputa. Lau-
dare mundi estote: Esaias dicit: auferte
nequitias ab animis vestris: a conspectu oculo-
rum vestrorum: cessate a nequitia vestra: disci-
te bene facere: iudicate pupillo et iustifica-
te viduam: et venite disputemus: dicit dominus.

Quid est disputare cum deo: Te illi indica-
scienti: ut indicet se tibi nescienti. Suavis
sit ei disputatio mea. Ecce hoc est domino suave:
disputatio tua: sacrificium humilitatis tue:
contribulatio cordis tui: holocaustum vite
tue: hoc est suave domino. Tibi autem quod est suave:
Ego autem iocundabor in domino. Ipsi est mutua
disputatio quas dixi. Indica te ei scienti: et
indicat se tibi nescienti. Suavis est ei con-
fessio tua: suavis est tibi gratia ipsius. Dixit se
tibi. Ut si tibi dixit: Per verbum. Quod ver-
bum: Christum. Et tibi dixit se: et se dixit: quia
misit Christus seipsum dixit. Ita plane audia-
mus ipsum verbum. Qui me videt: videt et pa-
trem. Ego autem iocundabor in domino.

Deficiant peccatores a terra. Seire vide-
tur o sancta anima que hic carat et gemit. Utinam
cum ipsa anima sit anima nostra: utinam copulet ei

et societ et coniungat ei: videbit etiam mise-
ricordiam servientis. Quis enim capit nisi
qui impletus fuerit caritate: Deficiant pecca-
tores a terra. Contremisce: quia maledictus. Et
quos maledicit: Sanctus sine dubio exaudi-
tur. Sed dictum est sanctis: benedicite: et nolite
maledicere. Quid est quod dicit: Defici-
ant peccatores a terra: Plane deficiant: au-
ferat spiritus eorum et deficiant: ut emittat spiritum
suum: et recreentur. Deficiant peccatores a fra-
tre.

Et iniqui ita ut non sint. Quid non
sunt: nisi iniqui: Ergo iustificentur ut non sint
iniqui. Vidit hoc et impletus est gaudio: et
reuocat verbum primum psalmi. **Benedic
anima mea domino.** Benedicat anima nostra
dominum fratres: quia donare dignatus est et faculta-
tem et sermonem nobis: et vobis intentionem
et studium. Unusquisque ut potest recorde-
tur quod audiuit colloquutionem inuicem ructate: sagi-
nam vestram ruminare: quod accepistis non eat
in viscera oblivionis vestre. Abscidi de-
siderabilis requiescat in ore vestro. Magno
labore quesita et inuenta sunt: magno labo-
re nunciata et disputata sunt. Sit labor vest-
rus fructuosus vobis: et benedicat anima nostra domino.

Explicit Tractatus de ps. CIII.
Incipi: Tractatus de ps. CIII.

Psalmus iste centesimus quartus: prius
est in eis quibus prenotata alia. Cuius ver-
bi vel potius duorum verborum interpreta-
tio est: laudate deum. Et ideo inde cepit.

Expositio psalmi.
**Confitemini domino: et inuoca-
te nomen eius.** In laude enim
intelligenda est ista confessio: sicut

est: Confiteor tibi pater domine celi et terre. Pre-
missa enim laude: inuocatio sequi solet: ubi
desideria peccatorum alligantur: Unus et ipsa oratio
dominica habet in capite brevissimam laudem
quod est: Pater noster qui es in celis: Tunc que petun-
tur deinceps consequuntur. Unde et alibi in
psalmo dicit: Confitebimur tibi deus: con-
fitebimur et inuocabimus nomen tuum. Quod
alibi est planius: Laudans inuocabo dominum:
et ab inimicis meis saluus ero. Ita et hoc
confitemini inquit domino: et inuocate nomen eius.
Quod tale est: ac si diceret: Laudate dominum: et
inuocate nomen eius. Exaudit quippe inuoca-
tem: quem laudantem videt: laudantem autem
videt: quem probat amantem. Et in quo vo-
luit dominus boni sui amorem circa se ostendi
maxime: nisi in eo quod illi ait: Pasce oves
meas. Unus et hic sequitur. **Annunciate in-
ter gentes opera eius.** Ut potius: ut de

Alia lra
toomio

Alia lra
candus sit
oquiu me
ctabor

greco ad vbum exprimat: qd̄ ⁊ alij latini co-
dices hñt: **Euangelizate in gētib⁹ opa**
eius. **Quibus hoc dicit: nisi euāgelistis in**
pp̄bena. Cantate ei ⁊ psallite ei.
Verbo ⁊ ope laudate. Ore q̄ppe cātatur:
psalterio autē: hoc est manibus psallitur.
Narrate om̄ia mirabilia eius: lau-
damini in noīe sancto eius. Possūt
hi duo vsus ex duobus v̄bis superiorib⁹ di-
cti non absurde videri: vt qd̄ ait: **Narrate**
oīa mirabilia eius: referat ad id qd̄ dictuz
est: **Cantate ei.** **De v̄o sequit: Laudamini in**
noīe sancto ei⁹: referat ad id qd̄ dictuz est:
Et psallite ei. Illud scz ad vbum bonum
quod cātat ei: ⁊ narrant oīa mirabilia ei⁹.
Illud autē ad opus bonuz qd̄ psallit ei: ne
velit quisq; de ope bono tanq; in sua v̄tu-
te laudari. Ideo cū dixisset: **Laudamini: qd̄**
v̄tq; bñ opantes merito possunt: addidit
in noīe sancto eius: vt q̄ gloriat in dño glo-
rietur. **Qui ḡ nō sibi: sed ei volūt psallere:**
caueāt facere iusticiā suaz coram hoībus:
vt videant ab eis: alioq̄n mercedez nō ha-
bebunt apud p̄rem q̄ in cel̄ est: sed luceant
opa eorū coram hoībus: nō eo sine vt ipsi
videant ab eis: sed vt videāt bona opera
eorū: ⁊ glorificent p̄rem eorū q̄ in cel̄is est.
Hoc est laudari in noīe sancto ei⁹. **Vñ ⁊ i**
alio psalmo legit: **In dño laudabit anima**
mea: audiant mites ⁊ iocundēt. **Quod et**
hic quodāmodo sequit. **Letet cor q̄-**
rentium dñm. Sic enī mites iocūdan-
tur: q̄ nō amaro zelo eos iam bñ operātes
emulant. **Querite dñm ⁊ confirma-**
mini. **Hoc enī de greco exp̄sius interpre-**
tatum est: q̄uis v̄buz minus latinū videat
tur. **Vñ ⁊ alij codices habēt: confirmamini:**
alij corroboramini. **Ei q̄ppe dicit: fortitudo**
mea: ⁊ fortitudinē meam ad te custodias:
vt eum q̄rendo atq; ad eū accedendo: ⁊ il-
luminemur ⁊ confortemur: ne cecitate qd̄
faciendū sit: nō videamus: aut infirmitate
nō faciamus etiā qm̄ videm⁹. **Qd̄ ḡ est ad**
vidēdū: accedite ad eū ⁊ illuminamini: hoc
est ad faciēdum: querite dominuz ⁊ cor-
roboramini: **Querite: inquit: faciem**
ei⁹ sp̄. **Que est facies dñi: nisi p̄ntia dei:**
Sicut facies v̄eti ⁊ facies ignis. **Victū est**
enī: sic stipulaz añ faciē v̄eti: ⁊ sicut fluit ce-
ra a facie ignis. **Et m̄ta talia poit scriptu-**
ra: nihil aliud q̄ earū rerū p̄ntiaz volēs in-
telligi quarū noīat faciē. **Sed qd̄ est: Que-**
rite faciem eius sp̄: **Scio qd̄ qz mibi adbe-**
rere deo bonū est. **Sed si sp̄ q̄rit: qm̄ inueni-**

tur: **An sp̄ dixit i tota vita ista q̄ h̄ viuitur:**
ex qua id nos facere debere cognouimus:
qm̄ ⁊ inuentus q̄rendus est: **Jam q̄ppe illū**
inuenit fides: s̄ ad huc eum q̄rit spes. **Cari-**
tas autē: ⁊ inuenit euz p̄ fidē: ⁊ eū q̄rit habe-
re p̄ sp̄m. **Ubi tūc sic inueniet vt sufficiat**
nobis: ⁊ v̄terius nō q̄rat. **Vñ enī eū i ista**
vita inueniret fides: non diceret: **Querite**
dñm: ⁊ cum inueneritis eū: derelinq̄t ipsius
vias suas: ⁊ vir iniquus cogitationes suas.
Item si fide inuētus nō ad huc esset p̄qui-
rēdus: nō diceret: **Si enī qd̄ nō videmus**
speram⁹: p̄ patiā expectamus. **Et quod**
Jobes ait: Scimus qz cum apparuerit: si-
miles ei erim⁹: qm̄ videbim⁹ euz sicuti est.
An forte etiā cū facie ad faciē viderimus
eū sicuti est: ad huc p̄quirēdus erit: **Et sine**
sine querēdus: qz sine fine amādus. **Bici-**
mus enī etiā p̄senti alicui: nō te q̄ro. id ē
nō te diligo. **Ac p̄ hoc q̄ diligit etiā p̄is**
querit: duz caritate p̄petua ne fiat absens
optat. **Proinde quē quisq; diligit: etiā cū**
eum videt sine fastidio sp̄ vult esse p̄sentē:
hoc est sp̄ q̄rit eum p̄senti. **Et nimiruz hoc**
est: **Querite faciē eius sp̄.** **Ut nō huius inq̄-**
sitioni qua significat amor sinez p̄stet inuē-
tio: sed amore crescente: inquisitio crescat
inuēti. **Jam deinceps tempat se laudator**
iste ardēs: ⁊ ad capacia v̄ba descendit: in-
firmū amorē atq; lactentē temporalibus dei
mirabilibus nutriēs. **Ademetote: in-**
q̄: mirabiliū eius que fecit: p̄digia
eius ⁊ iudicia oris eius. **Qui loc⁹ si-**
milis videt illi loco: vbi ad **Moysen que-**
rētem quis esset cū dixisset: **Ego suz q̄ suz:**
⁊ dices filijs isrl̄: **Qui est misit me ad vos:**
qd̄ ex aliquātulaciq; p̄ticula rara mēs ca-
pit. **Deinceps nomē suum cōmemorās er-**
ga hoīes grām suā misericordiz tempavit
dicens. **Ego sum deus Abraaz ⁊ de⁹ Isa-**
ac: ⁊ de⁹ Jacob: hoc mibi nomē est ineter-
num. **Ubi intelligi voluit illos quoruz se**
deū dixit viuere secū in eternuz. **Et hoc di-**
xit quod capi etiā a paruul⁹ possz: vt **Ego**
sum q̄ sum: illi p̄ captu intelligerēt q̄ gran-
dibus virib⁹ caritatis noscent q̄rere faciez
eius semp. **Si ḡ qd̄ est ip̄e m̄tū est ad vos**
vel videre vel q̄rere: memētote mirabiliuz
eius que fecit: prodigia eius ⁊ iudicia oris
eius. **Et q̄bus dicit. Semen Abraā**
serui eius: filij Jacob electi eius.
Vos semen Abraam: vos filij Jacob me-
mentote mirabiliū eius q̄ fecit: p̄digia ei⁹
⁊ iudicia oris eius. **Ne q̄s asit vni genti b̄**

Alia lra
vniuersa

tribueret israelitarum fm carnem: et non
intelligeret magis esse semen Abrae filios
promissionis q̄ carnis: quibus apostolus
dicit cum gēibus loqueret. Vos q̄ abrae
semen estis: fm p̄missionē heredes. Sequit̄
et dicit. **Ipe dñs deus nr̄: in omni
terra iudicia eius.** Hoc dicit p̄ Esaiāz
ad hierlm liberam nr̄am. Et q̄ eruit
te ipe deus tu⁹: de vniuersa terre vocabit̄.
An iudeorū deus tm̄: Absit. Ipe est dñs
deus noster: in omni terra iudicia ei⁹: qz in
omni terra ecclia eius: vbi p̄dicantur iudi
cia eius. Quid q̄ ait in alio psalmo? Qui
annūciat vbum suū Jacob: iusticias et iu
dicia sua isrl̄. Non fecit sic omni genti: et iu
dicia eius nō manifestauit eis. Iō dictum
est: qz ad vnā gentē voluit intelligi p̄tinētē
eccliaz ad semē Abrae q̄ vocata est q̄dem
ex oib⁹ gentib⁹: et sic in ea dicunt omēs gē
tes: vt vna sit gens in adoptionez vocata.
Extra istā nulli genti manifestauit iudicia
sua: qm̄ q̄ ea nō crediderūt: etiam si annū
ciata sūt: manifesta eis vnqz nō sunt: quia
nisi credant nō intelligēt. **Memor fuit
in seculū testamenti sui.** Alij codices
hnt̄ in eternū quod ex ambiguo greco fa
ctum est. Sed si in hoc seculo intelligēduz
est: nō in eternū quod mō exponēs: cui⁹ te
stamenti memor fuerat: adiungit et dicit.
**Verbi qd̄ mandauit in mille gene
rationes.** Qd̄ adhuc cū aliquo fine pōt
intelligi. S; deinde dicit. **Qd̄ dispo
suit ad Abraam: et iuramenti sui ad
Isaac.** Et statuit illud Jacob in
p̄ceptum: et isrl̄ in testamētum eter
num. Ubi nullus est ambiguitatis loc⁹.
αιωπιου: quippe habz grecus qd̄ nusq̄ no
stri nisi eternū interpretati sūt. Vir autē aliq̄
alicubi αιωπιου eternale dixerūt: nisi forte
qz αιωπα familiar⁹ inf̄ptat sc̄lm: αιωπιου
non in eternū: sed seculare interpretari velit:
qd̄ neminē ausum fuisse cōmemini. Si autē
hoc loco testamētū vetus intelligēdu est
p̄pter terrā chanaan: sic enī fmo contextit̄:
et statuit illud ipi Jacob in p̄ceptum: et ipi
Isrl̄ in testamētū eternū: dicēs. Tibi da
bo terrā chanaan funiculū hereditatis ve
stre. Quomō intelligēdu est eternū: cum
terrena illa hereditas eterna esse nō possit.
Ideo vetus testamētū vocat̄: qz p̄ no
uum abolef. Mille vō generationes nec in
eternū vident̄ aliqd̄ significare: qz vtqz fi
nem hnt̄: et ad ipa t̄palia nimis multe sunt.
Qualibet enī paucis annis generatio de

terminet: quam greci γένεα dicūt: quam
minimā q̄dam q̄ndeci annis terminauit:
ex qua hō incipit posse generare: que sunt
iste mille generationes: nō solū a t̄pē Abraā
q̄n ei facta est ista p̄missio vsqz ad t̄pus no
ui testamēti: sed ab ipō Adam vsqz ad ter
minū seculi. Quis enī audeat dicere quin
decim annorū milibus h̄ seculuz extendi:
p̄inde mihi videt̄ nō hic vet⁹ testamen
tum intelligēdu: qd̄ nouo esset tollēdu.
Dicit p̄ p̄phetaz: **Ecce dies veniunt dicit
dñs: et confirmabo domū Jacob in testa
mentū nouū: non fm testamētū qd̄ cōsti
tuit patrib⁹ eorū: cū eduxi eos de terra egy
pti: sed testamētū fidei: quod laudat apo
stolus: cū Abraaz nobis p̄ponit imitādū:
et de legis opibus glorianes inde conuin
cit: q̄ Abraam etiā an̄ circūcisionem credi
dit deo: et reputatū est illi ad iusticiā. Beni
qz cū dixisset: **Memor fuit in seculū testa
menti sui: qd̄ in eternuz intelligere debem⁹
testamētū scz iustificatiōis et hereditatis
eterne: quā fidei p̄misit deus: Verbi inq̄t
qd̄ mandauit in mille generationes. Quid
est mādauit: Quod enī ait: Tibi dabo ter
ram chanaan: nō mādātū est: s; p̄missum.
Mādātū est autē qd̄ facere debem⁹: p̄mis
sum quod accipe. Mandatū q̄ fides ē: vt
iustus ex fide viuat: et huic fidei hereditas
eterna p̄mittit̄. Mille q̄ generationes p̄p̄
numeri p̄fectionē p̄ omibus intelligēde
sunt: id est q̄d̄ diu generatio generationi se
quēdo succedit: tamdiu mandatū ē viuen
dū ex fide. Qd̄ obseruat p̄pls dei: filij pro
missionis nascēdo veniētes: et moriēdo ab
euntes: donec omīs generatio finiatur: qd̄
mullenario numero significatū ē: quia p̄ de
narij numeri solidū quadratū decēz. decēz
es: et hoc decies ad mille puenit. Qd̄ dis
posuit inq̄t ad Abraam et iuramētū sui: ad
Isaac: et statuit illud Jacob: id est ipi Ja
cob in p̄ceptum. Ipi sunt tres patriarche:
quorū specialiter se dicit deū: quos et dñs
nominat in testamēto nouo: vbi dicit. **Mul
ti ab oriēte et occidēte veniēt: et recubēt cū
Abraaz et Isaac et Jacob in regno celoz.
Ista est hereditas eterna. Naz et b̄ vbi ait:
Statuit illud Jacob in p̄ceptum: mani
festauit p̄ceptuz esse fidei. Non enī p̄missū
appellaret p̄ceptum. Si enī opus est in p̄
cepto: merces in p̄misso: hoc est opus dei
dñs ait: vt credatis in eum quez ille misit.
Hoc ergo verbuz qd̄ mandauit: **Memor
erit in eternū testamētū sui: hoc est verbum********

fidei qđ pđicam^o: Statuit illud ipi Jacob in pceptum: z ipi isrl in testamentu eternu: id est qđ ex ipso vbo z pcepto impleto daturus esset aliqd eternu. **Dicens tibi dabo terrā chanaan: funiculus hereditatis vře.** Quō g̃ est hoc in eternu: nisi aliqd eternu significet: Ipa eni dicta ē terra pmissionis: terra fluēs lac z mel: qđ totum significat grām in qua gustat qđ suavis est dñs: ad quam nō oēs hoies ptinet. Nō eni omnū est fides: ideo addidit: **Funiculus hereditatis vře.** Idem i alio psalmo semen Abrae qđ est christus intelligit loq: vbi dicit: **Funes ceciderūt mibi i pclaris: eteni hereditas mea pclara ē mibi.** Cur aut dicta est terra chanaan: interpretatio huus nomis aperit. Chanaan qđpe interpretatur humil. Qđ si ad illaz referat sententiā facti **Boe** qua eūdem chanaan dixit futurum suum fratris suorum: hinc est enā huius amor. **Seru^o** aut nō manet in domo i eternum: filius aut manet in eternu: Iō excluso chanaanico: dat terra pmissionis semini Abrae. Cōsummata eni caritas foras mittit timorem: vt filius maneat in domo ieternum: Unde dictum est: et ipi Isrl in testamentu eternu. **Beinceps** exequit historiā in libro sanctorum veritate notissimam.

Cū essent numero breui: paucissimi z incole in ea: Id est in terra chanaan. Quū ibi patres habitauerunt Abraam Isaac z Jacob: añq̃ eā accipient hereditatem: in semine suo paucissimi erāt: z incole in ea. Nōnulli aut codices habēt non paucissimi z incole: sed paucissimos z incolas. **Ubi** apparet eos qđ ista interpretati sunt grecam fuisse locutionē secutos: qđ transferri si potest in latinum: nisi cum ea absurditate: que ferri omnino nō possit. **Si enim** totaz ipam locutionē transerre conemur: dicitur sumus in ea esse illos numero breui: paucissimos z incolas in ea. **Qđ aut ait grec^o** in ea esse illos: hoc est latine cum essent: qđ vbum non pōt casus accusatiuus sequi: s̃ nominatiu^o. **Quis eni** dicat cuz essent paucissimos: sed cum essent paucissimi: **Cuz g̃** essent numero breues: vel numero breui: paucissimi z incole in ea. **Trāsierunt de gente in gentē: z de regno i populu alteru.** Repetitiō est eius qđ dixerat de gente in gentē. **Nō dimisit homini nocere eis.** Id est nō pmisit. **Breca aut locutio est:** nocere illos. latia vō: nocere illis. **Et corripuit p eis reges.**

Alia lra
Et p̃trāsierūt
t ad

Alia lra
f̃rediq̃t hoiem

Nolite inq̃t: tāgere christos meos: z in pphetis meis nolite malignari. Verba dixit dei corripientis vl arguentis reges: ne lederent sanctos p̃fes: cuz essent numero breues: z paucissimi atq̃ icole in terra chanaan. **Que vba licet i libris eius historie non legantur:** tñ intelligenda sunt vel latenter dicta: sicut deus in hoim cordibus loquit occultis z veracib^o visis: vel etiam p angelū expressa. **Nam z rex gerararū: z rex egyptiorū diuinitus admoniti sunt ne nocerēt Abrae: z rex alius ne noceret Isaac: z alij ne nocerēt Jacob:** cū essent paucissimi z incole: añq̃ ad incolēdā egypti cum filijs suis transiret Jacob: qđ intelligit in eo cōmemoratū qđ ait: **Trāsierūt de gente in gentē: de regno in populu alteru.** Sed qz occurrebat q̃rere anteq̃ transirent: z in egypto multiplicarent: quō numeru breues paucissimi: z incole in aliena terra pdurare potuerūt: secutus adiunxit. **Nō pmisit homini nocere eis: et corripuit p eis reges: Nolite tangere christos meos: z in pphetis meis nolite malignari.** Potest aut merito mouere quō fuerint christi appellati anteq̃ esset vnctio: ex qua hoc nomen impositū est regibus: **Qđ a Saule cepit:** cui Dauid successit in regē: atq̃ inde ceteri z reges iude z reges israel continuatione sacrate consuetudis vngebantur: In qua vnctione figurabat vnus verus christus: cui dictū est: **Unxit te deus tuus oleo exultationis p participib^o tuis.** Unde ergo illi iam tūc christi appellabāt: **Nam p̃phetas eos fuisse legim^o:** **Be Abraam vnq̃ qđ de illo manifeste dictus est:** hoc z de illis intelligendū est. **An ideo christi:** qz etiam si latent: iam tñ christianit^o **Quis eni** caro christi ex illis: tñ christ^o affi illos: qđ z iudeis respondit dicēs: **Anteq̃ Abraam fieret ego sum.** Quō g̃ hunc illi ignorarēt: aut in eū nō crederent: cuz propterea p̃phete dicerent: qz licet occultius: tñ dñm pnunciabant. **Uñ apte ipse dicit:** **Abraam cōcupiuit videre diē meū: vidit z gauisus est.** Non eni quisq̃ p̃ter istam fidem que est in christo Iesu: siue ante eius incarnationē: siue postea reconciliatus est deo: cum sit ab ap̃lo veracissime definitū. **Unus eni deus z vnus mediator dei z hominū:** homo christus Iesus. **Beinde iam narrare incipit quō factum sit:** vt transiret de gente in gentē: z de regno in populu alteru. **Et vocauit inq̃t: famem sup**

terrā: et omne firmamentum panis
 contriuit. **Adiit ante eos virum: in
 huius venūdarum est Joseph.** Per hoc
 factum est: ut trāsiret de gēte in gēte: de regno
 in populum alterum. **Et non sunt negligēter** propter
 eunde scripturarum sanctarum locutiones. **Lo-**
 cavit inquit famem super terrā: quasi famel. ali
 qua persona sit: vel aliquod animatum corpus:
 vel aliq̄s spūs: q̄ obedire posset vocati: cū
 sit famel ex inedia cōtracta perniciosus: atq̄
 ita sit in eis q̄ eaz patiunt: ut aliq̄s morbo.
Sicut enī morbus ut esse desinat: fit plerūq̄
 p̄ medicamentū: sic et famel sanat quo-
 dāmodo p̄ alimentū. **Quid est q̄: vocavit**
 famē: **An forte ista mala que patiunt ho-**
 mines h̄nt quosdam p̄positos suos ange-
 los malos: Nam et in alio psalmo dicit im-
 missione p̄ angelos malos deū hoīes affli-
 xisse: non utiq̄ errante iudicio. **Et h̄ est for-**
 te: vocavit famē: id est angelū p̄positū fa-
 mis: et eius rei nomie cuius est p̄positus ap-
 pellatur. **Ex qua opinioe romani veteres**
 quosdā deos tales p̄secrauerūt: sicut deaz
 febre: deūm q̄ pallore. **An q̄ est credi-**
 bilius vocavit famem: intelligendū est: di-
 cit ut famel esset: ut h̄ sit vocare q̄ appel-
 lare: h̄ appellare q̄ dicere: hoc dicere q̄
 iubere. **Nam ille vocavit famē q̄ vocat ea**
 q̄ non sunt tanq̄ sunt. **Nec ibi ap̄lus dixit:**
Qui vocat ea q̄ nō sunt ut sint: h̄ tanq̄ sunt.
Apud deū quippe iam factū est q̄ ei⁹ dis-
 positione futurū est: q̄ de illo alibi dicitur.
Qui fecit q̄ futura sunt. **Et hic quando fa-**
 mel facta est: tūc dicta est vocata: id est ut
 adesset q̄ iam fuerat in eius occulta guber-
 natione disposita. **Beniq̄ quō vocauerit**
 famē: statim exposuit dicēs: **Omne firmamē-**
 tum panis cōtriuit. **Et h̄ inusitata locutio**
 est. **Triuit enī dixit p̄ eo q̄ est cōsum-**
 psit. **Adiit ante eos virum: Quem virū?**
Joseph. **Quō misit: In seruum venūdarum**
 est Joseph. **Nempe q̄n factū est: peccatus**
 erat fratru: et tūc deus misit Joseph in egyptum.
Intuenda est q̄ res magna et perne-
 cessaria: quō deus h̄nt utat mal' operib' ho-
 minū: sicut illi male h̄nt utunt bonis opib' de-
 i. **Cōtexit deinde narrationez cōmemo-**
 rans que ptulerit Joseph in hūilitate sua:
 et quō fuerit sublimatus. **Humiliang-**
runt in cōpedibus pedes ei⁹: ferru
p̄transiit aiām eius: donec veniret
verbū eius. **Cōpedes q̄dem accepisse**
 Joseph nō legim⁹: h̄ factū esse minime du-
 bitādū est. **Aliqua enī p̄termitti potuerūt**

in illa historia: que tū spūs sanctū nō late-
 rant qui in his loquit psalmis. **Ferrū autē**
 q̄ dicit p̄transisse aiām eius: tribulationē
 dure necessitatis accipimus. **Non enī cor-**
 pus: h̄ aiām dixit. **Talis enī locutio ē que-**
 dam in euangelio: vbi Symeon dixit ad
 Mariam: **Ecce positus est h̄ in ruinā et in**
 resurrectionē multorū in israel: et in signū
 cui contradicet: et tuam ipius aiām p̄tran-
 siet gladius: ut reuelent ex mltis cordibus
 cogitationes. **Passio quippe dñi que mltis**
 ruina fuit: et in qua multorū cordūz occul-
 ta patuerūt: q̄n exp̄sum est quid de domi-
 no sentiebant: et ipam eius m̄rem grauer
 carnali orbitate p̄cussam sine dubio cōtri-
 stauit. **In illa vō tribulatione fuit Joseph:**
 donec veniret v̄bz eius: quo fuerat inter-
 pretatus veracit' somnia: v̄n cōmendatus
 est regi: ut etiaz illi de somnijs ei⁹ futura p̄-
 diceret. **Sed q̄n dixit: donec veniret ver-**
 bum eius: ne omnino ei⁹ sic intelligerem⁹:
 ut quisq̄ rem tantā homini tribuendā pu-
 taret: cōtinuo subiicit. **Eloquū dñi**
inflāmauit eum. **Et q̄ magis de gre-**
 co exp̄sum est: alij codices h̄nt: **Eloquū**
dñi igniuit eum: ut etiaz ip̄e inter eos cō-
 putaret: q̄bus dictum est: **Laudamini i no-**
 mine sancto eius: **Eloquū dñi igniuit eū.**
Merito spūs sanctus q̄n a dño missus est:
 v̄se sunt illis lingue diuise velut ignis. **Et**
 ap̄lus dicit: spūs feruente a quo igne disce-
 dunt: de q̄bus dicit. **Refrigescet caritas**
 multorū. **Beniq̄ sequit. Adiit rex et sol-**
 uit eū: princeps populorū et dimi-
 sit eum. **Ipe est rex qui et p̄nceps populo-**
 rum: et soluit compeditū: dimisit inclusū.
Constituit eum dominum domi-
sue: et principem omnis possessio-
nis sue. **Et erudiret principes**
eius sicut semetip̄s: et senes eius
prudētiā doceret. **Græcus habet:**
et seniores eius sapiētiā doceret.
Quod omnimodo ad v̄bū ita dici posset:
 erudiret p̄ncipes eius sicut semetip̄s: et se-
 niores ei⁹ sapiētes faceret. **πρὸς βυτῆρος**
 enī habet quos dicere solemus seniores:
 non γεραιότεροι: id est seniores. **σοφίῃ**
 autē quod vno verbo latino dici non po-
 test: a sapientia dictum est: que **σοφία** gre-
 ce dī: nō a prudētia q̄ **φρόνησις** appella-
 tur. **Neq̄ hoc tū legimus in illa sublimita-**
 te Joseph: sicut nec compedes in eius hu-
 militate. **Sed vnde fieri posset ut vir tan-**
 tus vnius veri dei cultor in egypto alēdis

tantūmodo corporib⁹: ⁊ rebus tñi corpo-
ralibus gubernādis esset intentus: ⁊ quo
eos meliores redderet: curam non gereret
animarū: Sed ea cōscripta sunt in illa hi-
storia: que s̄m intentionē scribentis in quo
erat spūs sanctus rebus futuris in illa nar-
ratione significādis sufficere iudicata sūt.
**Et intrauit israel in egyptū: ⁊ Ja-
cob accola fuit in terra cham.** Quō ē
israel: hoc est Jacob: ⁊ quod est egyptus:
hoc est terra cham. **Hic** enī apertissime de-
monstratus est de semine cham filij Noe:
cuius p̄mitiuus fuit chanaan exortā fuisse
etiam gentem egyptiorū. Proinde in qui-
bus codicibus h̄ loco legit chanaan emē-
dandum est. Melius aut̄ interpretatū est ac-
cola fuit: q̄ sicut alij codices habent: inha-
bitauit: qd̄ tātidē esset si ⁊ incola diceret.
Nihil enī aliud significat. Nam idip̄m est
v̄buz in greco isto loco: qd̄ est ⁊ superi⁹ v̄bi
dictum est: paucissimi ⁊ incole in ea. Inco-
latus porro vel accolat⁹: nō indigenā sed
aduenam ostēdit. Ecce quō transierūt de
gente in gentē: de regno in pplm̄ alterum.
Quō breuiter p̄positū fuerat: breuif narra-
do explicatū est. Sed de quo regno trāsie-
runt in pplm̄ alterū: merito queri p̄t. Nō-
dum enī regnabāt in terra chanaan: q̄ nō
dum ibi fuerat regnū cōstitutū populi isrl.
Quō ergo p̄t intelligi: nisi forte s̄m antici-
pationē: q̄ ibi regnū futurū erat semis eo-
rum. Deinceps narrat q̄ in egypto gesta
sunt. **Et auxit: inq̄t: populū suū ve-
hementer: ⁊ firmavit eu sup inim-
cos eius.** Etiam hoc breuif totū p̄positū
est: vt quemadmodū factum sit: deinceps
narret. Non enī tunc firmatus est popul⁹
dei sup egyptios inimicos suos: q̄n̄ eorū
masculini fetus necabant: vel q̄n̄ in facien-
dis lateribus cōterebant: sed q̄n̄ in manu
potenti p̄ signa ⁊ portenta d̄st: dei sui me-
tuendi ⁊ honorandi facti sunt: donec duri
regis contentio vinceret: ⁊ mare rubrū p̄-
secutorē cū exercitu ei⁹ obrueret. Quō ergo
breuif positum ē: firmavit pplm̄ suū super
inimicos ei⁹: velut q̄rerem⁹ quō factū sit:
incipit dicere: donec etiā id narrādo deter-
minet. **Et cōuertit cor eorū vt odi-
rēt populū ei⁹: ⁊ dolū facerent i ser-
uos eius.** Nunq̄d nam intelligendum ē
vel credendū q̄ deus cor hoīs ad faciēda
peccata conuertat: An peccatū nō est: vel
parū peccatū est odisse pplm̄ dei: ⁊ dolū
facere in suos eius: Quis h̄ dixerit: Nun-

Alia lra
t non habet

qd̄ ergo istorū tam grauiū peccatorum au-
ctor est de⁹: qui nullius vel leuissimi pecca-
ti auctor credendus est: Quis sapiēs ⁊ in-
telliget hec: Nam ip̄a est illa mirabilis dei
bonitas qua bñ v̄t etiam mal: vel angel:
vel homib⁹. Cum enī ip̄i vitio suo mali
sint: ille de malo eorū bñ facit. Non enī aſi
q̄ odissent populū eius boni erāt: sed ma-
ligni ⁊ impij tales erāt: qui facile incol suis
felicitibus inuiderēt. In eo q̄ p̄ pplm̄ suū
multiplicauit: hoc bñficio suo malos ad in-
uidendū conuertit. Inuidia est enī odium
felicitatis aliene. Sic q̄ cōuertit cor eorū:
vt p̄ inuidentiā odissent pplm̄ eius: ⁊ dolū
facerēt in suos eius. Non q̄ cor illorū ma-
lum faciendo: s̄ pplm̄ suū bñfaciendo: cor
illorū sponte malū cōuertit ad odiū. Non
enī rectum cor p̄uertit: s̄ sponte p̄uersū ad
odium ppl̄i v̄bi eo malo bñ v̄teret conuer-
tit. Nō enī illos malos faciēdo: s̄ istis bōa
q̄bus mali facillime possent inuidere largi-
endo: quo illorū odio ⁊ ad exercitatorū po-
puli sui: ⁊ ad glām nominis sui q̄ nobis est
v̄tilis: quō sit vsus: cōsequētia docent: q̄ i
eius laude cōmemorant cum cantat̄ alla.
**Adiit Moysen suū suū: Aaron
quem elegit ip̄m.** Sufficeret quem ele-
git: s̄ nihil in eo querendū est qd̄ additum
est ip̄m. Locutio scripturarū est: sicuti est:
In qua habitabūt in ea: qua locutiōe diui-
ne scripture plene sunt. **Posuit in eis
verba signorum suorū: et pdigiorū
in terra cham.** Non ita debemus acci-
pere verba signorū ⁊ pdigiorū: quasi ver-
ba q̄bus verbis fierent signa ⁊ pdigia: id
est que dicerent vt fierent signa ⁊ pdigia.
Multa enī sine v̄bis facta sūt: vel v̄ga: vt
manu extenta: vel fauilla in celū missa. S̄
q̄ illa ip̄a q̄ facta sunt: nō erāt alicui⁹ signi-
ficatōis inania: sicut ⁊ verba que loq̄mur:
ideo ⁊ ip̄a dicta sunt v̄ba: nō vocum ⁊ so-
norū: sed signorū ⁊ pdigiorū: Posuit i eis:
id est fecit p̄ eos. **Adiit tenebras et
obscurauit.** Scriptum est ⁊ hoc inf pla-
gas q̄bus ⁊ egyptij p̄cussi sunt. Quō autez
sequit̄ in diuersis codicibus varie legitur.
Alij nanq̄ habēt. **Exacerbauerūt ser-
mones eius. Alij v̄o. Nō exacerba-
uerūt sermones ei⁹.** S̄ qd̄ prius dixi
in pluribus inuenimus. Vbi aut̄ addita ē
negatiua pticula: vit̄ duos codices potui-
mus repire. Sed ne forte mendositas pro-
pter sensum faciliorem abundauerit: quid
enim facilius intelligit q̄ id quod dictū ē:

Alia lra
ter non exacer-
batur
t suos

Exacerbaueſt ſermones ei⁹: Et iſtis ptima-
cib⁹ ſermonib⁹ ſuis conati ſum⁹ ſim aliqua
recta ſententia etiã illud exponere: et ſi inte-
rum occurrit: **Nō** exacerbaueſt ſermones ei⁹:
id eſt Moſen et Aaron: qz eos etiã du-
riſſimos patientiſſime ptulerūt: donec oia
que deus in eis facere diſpoſuerat ex ordi-
ne complerent.

**Conuertit aquas eo-
rum in ſanguines: et occidit piſces
eorū. Et dedit terra eorū ranas:
in penetrabilibus regu ipoz.**

Et dicitur: Terra eorum conuertit in ranas.
Panta enim ranaz fuerat multitudo
vt ſi p hyperbolen cōuenienter diceretur.

**Dixit et venit cynomia et cimices
in omnibus finibus eorum.** Si querit qñ
dixerit: in vbo ei⁹ erat anteqz fieret: et ſine
tpe ibi erat qz tpe fieret: qz p ágelos et p
ſuos ſuos Moſen et Aaron etiã tñc quo
dãmodo dixit vt fieret qñ fuerat faciendū.

Posuit pluuias eorum in gradine.
Similis locutio illi eſt vbi ait: **Bedit terra
eorū ranas:** niſi qd ibi nō vñez in ranas to-
ta terra cōuerſa eſt: pluuiã vō in gradinez
etiãz tota potuit.

**Ignē cōburentes
in terra ipoz.** Subaudiť poſuit. **Et
pauſit vineas eoz et ficulneas eo-
rum: et cotruit omne lignū finius
eorū.** Hoc in grandinib⁹ et fluminib⁹ fa-
ctum eſt: vnde et ignem dixit comburentē.

**Dixit et venit locusta: et bruceis
cui⁹ nō erat numerus.** Una plaga ē
locuſte et bruce: qñ altera eſt parēs: et alter
eſt ſetus.

**Et comedit omne fenem
in fra eoz: et comedit omes fructu
terre eoz.** Et ſenuz fructus eſt: ſicut loq
ſcriptura conſuevit: que ſenuz appellat etiã
ſegetes frugū. Sed vt duo diceret: duob⁹
fortaſſe que dixerat numero voluit pſona-
re: id eſt locuſte et bruceo.

**Hoc aut totuz p-
tinet ad elocutionis varietatē medentē fa-
ſtudio: nō ad diuerſitatē ſententiarū.** **Et
pauſit omne primogenitū in terra
eoz: primitias omis laboris eoz.**

**Hec plaga nouiſſima eſt excepta morte in
mari rubro.** Primitias vō laborū: propter
p̄mogenita pecorū dictum arbitroz. Que
plage cū ſint decem: nec oēs cōmemorate
ſunt: nec eodem ordine quo ibi facte legū-
tur.

**Libera enī eſt laudatio a lege narratē
et textentis hitoria.** Cuius laudationis au-
ctor et dictoz cum ſit p p̄phetam ſp̄ſſictūs
eadē vñez auctoritate qua p eū egit homi-
nem qui illā ſcripſit hitoria: et cōmemorat

aliqd factum qd ibi nō legiť: et qd ibi legiť
p̄terit. Adiungit aut etiã ſi laudibus dei
qd argento et auro ditatos iſraelitas edu-
xit de egypto: qz et ipi tales erant: q nōduz
poſſent contemnere laborū ſuoz licet tpa-
lem: tñ debitam iuſtāqz mercedem: **Nō** in
eo q egyptios deceperūt: a qb⁹ ſibi vt cō-
modaret aurum argētūqz petuerunt: pu-
tādus eſt de⁹ hmc i dolos eis qui ſurſū cor
habent vel iubere vel ſi fecerit approbare.

**Magis enī p illa dei verba vñez ab illo q
cor eoz videbat et cupiditates examina-
bat pmiſſi ſunt facere iſta: qz iuſſi: nō tamē
ſine aliquo pfectu anime carnal: qd et his
fecerūt qui talia iure paſſi ſunt: et q̄uis per
dolum ab iniq̄s hominibus: tñ qd ſibi reddi
debit: abſtulerūt. Sicut aut egyptiozum
iniq̄tate: ſic iſtozum infirmitate ad id quod
opus erat illis factis figurandū et p̄nſiciā
dum diuine vſus eſt de⁹.**

**Et eduxit
eos in argento et auro. Et iſta locutio
ſcripturarū eſt.**

**Pro eo quippe dictuz eſt:
in argento et auro: ac ſi diceret: cū argento
et auro. Et nō erat in tribubus eozū
infirmus. Sed corpe: non animo.** Et nō
hoc magnū dei bñficiū fuit: vt in illa ne-
ceſſitate migrandi nullus eſſet egor⁹.

**Letata eſt egyptus in pfectione eoz:
qz incubuit timor eozum ſup eos.**

Timor quippe hebreozū ſuper egyptios.
Non enī timor eozū quo timebāt hebrei: ſi
quo timebant. **Bicet aliq̄s. Quō q̄ nole-
bant eos dimittere egypti: Quō tāqz redi-
tuos dimiſerūt: Quō tanqz rediturū et red-
dituris aurū et argētū petentib⁹ cōmoda-
uerunt: ſi letata eſt egyptus in pfectiōe eo-
rum: Sed intelligendū eſt poſt illā vltimā
egyptiozum mortem et tantā ſtragez in mari
rubro tam magni pſequentis exercit⁹: egy-
ptios timuiſſe reſiduos: ne redirēt hebrei:
et eozū reliq̄as magna facilitate cōtererēt.**

**Tunc impletum eſt qd ſuperius cū dixiť
ſet: Et auxit pplum ſuum vehemēter: mox
addidit: Et firmavit euz ſup inimicos ei⁹.**

**Hanc enī ſententiã vno vñiculo ppoſitaz
vt explicaret quō id factum ſit: adiūxit ce-
tera q̄ in hac laude narrauit: vſqz ad iſtum
locū vbi ait: Letata eſt egyptus i pfectiōe
eozū: qz incubuit timor eozū ſup eos: ve-
lut aſſignans qd ppoſuerat: quia firmavit
pplum ſuum ſup inimicos eius.**

**Proinde
iam dicit: que iter agentibus in heremo be-
neſicia diuina collata ſunt.**

**Expandit
nubem in ptectiones eozū: et ignē**

Alia ſfa.
t Edidit
terra.

Alia ſfa.
non habet

Alia ſfa.
nō habet.

Alia ſfa.
cum

Alia lra
non habet

vt luceret eis p noctem. Tam sunt b
manifesta: q̄ nota. **P**etierunt carnes
et venit coturnix. Nō coturnicē petiue
rūt: s̄ carnes. Quia vō z coturnix caro ē:
z in isto psalmo nō loquit̄ de amaricatione
eorū: in q̄bus nō est bñplacitū deo: s̄ de fi-
de electorū: qd̄ est verum semē Abrae ipsi
intelligendi sunt petisse vt veniret vñ ama-
ricantū murmur opprimeret: Jam in ver-
su q̄ seq̄t. **Et pane celi saturauit eos.**
Manna qdem non nominauit: s̄ nulli ob-
scurum est qui illas lras legit. **Dirupit
petram et fluxerunt aque: abierunt
in sicco flumina.** Et hoc factum tam ci-
to intelligit̄ q̄ legit. His autē omnib⁹ bñfi-
cijs suis: deus cōmendat in Abraam meri-
tum fidei. Sequit̄ enim z dicit. **Quoniam
memor fuit verbi sancti sui: qd̄ ha-
buit ad Abraam puerum suum. Et
eduxit populum suum in exultati-
one: z electos suos in leticia.** Quia ait
populū suū: hoc repetiuit: electos suos: z
q̄ ait: in exultatione: hoc repetiuit i leticia.
**Et dedit illis regiones gentiū: z
labores populorum possederunt.**
Qd̄ sunt regiones gentiū: hoc sunt labo-
res populorū: z qd̄ dictum est: dedit illis:
hoc repetitum est: possederunt. Et tanq̄ q̄
reremus cui bono ista data sunt: ne hoc ip-
sum putaret̄ summū bonū: qd̄ ista felicitas
rerum temporalium populo dei data est: cō-
tinuo eam ad aliud retulit: vbi summū bo-
nū oportz inq̄ri. **Et custodiāt: inq̄t:
iustificationes eius: z legem eius
requirant.** Vbi nō solum intelligendūz
est dei seruos z electos filios pmissionis:
verum z germanū semē Abrae imitātes
fidem Abrae: propterea ista bona terrena
sumere a deo: vt non in eis luxu defluant:
siue puerfa securitate torpescant: sed ideo
habeant diuina misericordia hec omia p-
parata: in quibus querendis possent nego-
ciosissimis laboribus occupari: vt ad hoc
vacent vnde bonum eternū possit acqui-
ri: hoc est vt custodiant iustificationes ei⁹:
z legem eius requirant. Beniqz quoniam
semē Abrae tales hic intelligi voluit: qui
vere essent semē abrae: quales vtiqz nec i
illo populo defuerunt. Quod etiā aposto-
lus Paulus satis ostendit: cū dicit: Sed
non in omnibus illis beneplacitūz est deo.
Si enim nō in omnibus: pfecto fuerunt ibi
quidam in quibus beneplacitum est deo:

non in omnibus illis pfecto. Quia ergo ta-
les psalmus iste cōmendat: nihil hic dixit
de iniquitatibus z irritatiōibus: z ama-
ricatione eorū: in quibus nō est beneplaci-
tum deo. Sed quia z iniquis non sola iu-
sticia: verū etiam misericordia dei omipo-
tentis z clementis apparuit. Be illi sequēs
loquit̄ psalmus cum laudibus dei. Et ta-
men vtriqz in vno populo fuerūt: nec istos
illi suarūz iniquitatū cōtagione polluerūt.
Nouit enī dñs qui sūt eius. Et si in hoc se-
culo non pōt ab iniustis recedere: recedat
ab iniusticia omnis qui nominat nomē do-
nini. Et b̄ ergo tanq̄ in corpe psalmi hu-
ius velut latentem quodāmodo eius ani-
mam cōmendemus: hoc est in verbis qua-
si exterioribus: interiorē intellectum: vide-
tur mihi amoneri semē abrae: qui sūt om-
nes filij pmissionis ptinentes ad eternā
hereditatem testamenti eterni: vt tanq̄ ip-
sam hereditatem sibi eligant deum: z eum
gratis colant: id est ppter ipm: non ppter
aliquid emolimentū mercedis extra ipm.
Et hoc faciāt laudantes: innocantes: an-
nunciantes: nec in suam: sed in ei⁹ gloriāz.
per fidem bene operantes: spe gaudētes:
caritate seruentes. Hoc totum sonat his
versibus.

Repetitio expositorū.

Confitemini domino z inuoca-
te nomē eius: annunciate in ge-
ntibus opera eius. **Et tate ei
z psallite ei: narrate omnia mirabi-
lia eius: laudamini in noīe sancto
eius. Letetur cor querentius do-
minū: querite dominū z confirma-
mini: querite faciem eius semper.**
Beinde ad paruulorum corda nutrienda
vt roborent̄ in fide d̄ patriarchis pponūt:
z illorū fidei z pmissionis dei vt imitan-
do z sperando simus semē illorū: non de
sola gente hebreorū: sed quotq̄ istā gratiā
suscipiūt in omni terra: Qd̄ totū his ver-
sibus cōtinet. **Admentote mirabi-
lia eius que fecit: prodigia ei⁹ z iu-
dicia oris eius. Semē Abraam
serui eius: filij Jacob electi eius.**
**Ipsē est dominus deus no-
ster: in vniuersa terra iudicia ei-
us. Memor fuit in seculum te-
stamenti sui: verbi quod manda-**

uit in mille generationes. **Q**uod disposuit ad Abraam: et iuramenti sui ad Isaac. **S**tatuit illud ipsi iacob in preceptum: et ipsi israel in testamentum eternum. **D**icens tibi dabo terram chanaan: funiculum hereditatis vestre. **Q**ue omnia pro modulo meo: quemadmodum accipienda essent exposui. **H**ic occurrebat animo paruule fidei. **S**i ergo deus gratis est colendus: et testamenti eterni hereditas: ipse a seipso requirendus: mortalem istam vitam cur prestat querentibus eum: et temporales necessitates: **A**n et ipsas sue misericordie multiplicatione non deserit: **N**am intente audite quid presterit patribus nostris: vel in quibus fidei exempla constituit: vel qui ex illorum carne propagati etiam fidem imitati sunt. **C**um essent ipsi numero breui: paucissimi et incolae in ea. **I**d est in terra chanaan. **E**t pertransierunt de gente in gentes: et de regno in populum alterum.

Alia lfa corripuit.

Non reliquit hominem nocere eis: et arguit pro eis reges. **N**olite tangere chustos meos: et in prophetis meis nolite malignari. **S**i autem queritis: quomodo transierunt de gente in gentem: et de regno in populum alterum: **A**udite. **V**ocauit famem super terram: et omne firmamentum panis contriuit. **A**disit ante eos virum: in seruum venundatus est Joseph. **H**umiliauerunt in compedibus pedes eius: ferrum pertransiit animam eius: donec veniret verbum eius. **E**loquium domini igniuit eum: misit rex et soluit eum: princeps populorum et dimisit eum. **C**onstituit eum dominum domus sue: et principem omnis possessionis sue.

Et erudit principes eius sicut semetipsum: et seniores eius prudentiam doceret. **E**t intrauit israel in egyptum: et iacob accola fuit in terra cham. **E**cce quomodo pertransierunt de gente in gentem: et de regno in populum alterum. **E**t auxit populum suum vehementer: et firmavit eum super inimicos eius. **S**i autem scire vultis: quomodo eum firmavit super inimicos eius:

audite. **C**onuertit cor eorum ut odirent populum eius: et dolunt facerent in seruos eius. **A**disit Moysen seruum suum: Aaron que elegit ipsu. **P**osuit in eis verba signorum suorum: et prodigiorum in terra cham. **A**disit tenebras et obscurauit eos: et exacerbarunt sermones eius. **C**onuertit aquas eorum in sanguinem: et occidit pisces eorum. **V**edit terra eorum ranas: in penetrabilibus regionum ipsorum. **D**ixit et venit cynthia et ciniphes: in omnibus finibus eorum. **P**osuit pluias eorum grandinem: ignem comburentem in terra ipsorum. **E**t percussit vineas eorum et ficulneas eorum: et contriuit lignum finium eorum. **D**ixit et venit locusta: et bruchus cuius non erat numerus. **E**t comedit omne fenum in terra eorum: et comedit omnem fructum terre eorum. **E**t percussit omne primogenitum in terra eorum: primitias omnis laboris eorum. **E**t eduxit eos in argento et auro: et non erat in tribubus eorum infirmus. **L**etata est egyptus in profectione eorum: quia incubuit timor eorum super eos. **E**cce quomodo populum suum firmavit super inimicos eius. **C**um autem inimicis eorum ista mala iusticia eius inflixerit: que ipsis largita sit etiam temporalia misericordia eius: accipite. **E**xpandit nubem in protectionem eorum: et ignem ut lucret eis per noctes. **P**etierunt carnes et venit coturnix: et pane celi saturauit eos. **D**irupit petram et fluxerunt aque: abierunt in siccum flumina. **Q**uoniam memor fuit verbi sancti sui: quod habuit ad Abraam puerum suum. **E**t eduxit populum suum in exultatione: et electos suos in leticia. **E**t dedit illis regiones gentium: et labores populorum possederunt. **N**on ut propter ista eum colant: sed ut ea quoque ad bonum eternum referant atque conuertant: id est ut custodiatur iustificatio eius: et leges eius requirant. **Q**uecumque igitur alia bona dat deus: referenda sunt ad gratuitum cultum eius.

Ipe aut cultus eius: non est referendus ad alia bona que dat deus. Tunc enim erit gratuitus. Ad quod certamen provocans hostis ausus est dicere deo: Nunquid Job gratis colit deum? Porro si in suum venditum est Joseph: et humiliatus et exaltatus locum fecit ad temporalia bona populo dei ut firmaretur super inimicos eius: quomodo magis Iesus venditus et humiliatus a fratribus suis secundum carnem: et exaltatus in celis: locum facit ad eterna bona populo dei triumphanti de diabolo et angelis eius. Audi ergo semine Abrae: non de carne glorias: sed imitans fidem. Audite filii dei et electi dei: promissionem habentes vite presentis et future. Si temptationes dure sunt in hoc seculo: Joseph in carcere: Iesum in cruce cogitate. Si rerum temporalium prosperitas adiacet: non propter ipsam deo: sed ipsa utimini propter deum. Nec enim existimetis propter vite huius necessaria colere a cultoribus suis: que donat et blasphematoribus suis: sed quate primum regnum dei et iustitiam eius: et hec omnia apponentur vobis.

Explicit Tractatus de ps. CIII.

Incipit Tractatus de ps. CV.

Psalms centesimus quintus: etiam ipse prenotat Alleluia: Et hoc dupliciter. Sed quod dicitur unum alleluia pertinere ad finem psalmi superioris: alterum ad huius principium. Et hoc asserunt quod omnes alleluatici psalmi habeant in fine alleluia: non omnes in capite. Quamquam psalmus non habet in fine alleluia: nec in capite voluit eum habere. Quod autem in eius capite videtur esse: ad finem superioris pertinere. Sed nos quousque nobis aliquibus certis documentis id verum esse persuadeat: multorum consuetudinem sequimur. Qui ubique legunt alleluia: eidem psalmo attribuunt: in cuius capite inveniunt. Paucissimi enim codices sunt: quod quidem in nullo grecorum reperiri quos inspicere potui que habeant alleluia in fine: propter centesimi et quinquagesimi psalmi contextione: post quem iam nullus est: que ad eundem canonem pertinet. Sed neque hoc posset prescribere consuetudini: etiam si omnes codices id haberent. Fieri enim potuit: ut aliqua ratione laudationis dei totus psalmorum liber qui libris quinque consistat prohiberet. Nam ubi scriptum est: Fiat fiat: ibi fines librorum esse dicitur: post omnia que cantata sunt: versus alleluia clauderet. Nec propter finem centesimi et quinquagesimi psalmi necesse esse video ut omnes alleluatici in fine habeant alleluia. Cum enim in capite psalmi geminat alleluia: cur dominus aliquando scilicet

aliquando bis dicat amen: et eo modo non possit aliquid semel: aliquando bis dicit alleluia: nescio: presertim quod post numerum notam quo psalmus inscribitur quotus sit: velut iste centesimus quintus versusque alleluia positum est. Debit autem unus ponere autem ipsum numerum si ad finem pertinet superioris: et post numerum psalmi scribi alterum alleluia: quod ad psalmum ipsius numeri pertinet. Sed fortasse et in hoc impedita prevaluit consuetudo: et aliquid afferri potest quod adhuc ignoramus: unde nos magis docere debeat iudicium veritatis: quam prout consuetudinis. Nunc tamen antequam hoc perdiscamus: ubiqueque post numerum psalmi: siue scilicet siue bis scriptum invenimus alleluia: secundum celeberrimam ecclesie consuetudinem ei psalmo tribuimus: que eodem numero prenotat: contententes nos arcana omnium titulorum que sunt in psalmis et ordines eorumdem psalmorum: et magna esse credere: et nondum sicut volumus penetrare potuisse. Video autem istos duos centesimum quartum et centesimum quintum ita in se junctos: ut in uno eorum que procedit commendat populus dei in electis eius: de quibus nulla querela sit: quos ego arbitror ibi fuisse: in quibus beneplacitum est deo: in isto autem que sequitur eos commemoratos que in eodem populo amaricaverunt: nec tamen etiam ipsis dei misericordiam defuisse. Dicunt autem ista ex eorum persona qui veniam persequi precantur: et exempla commemorant illorum in quibus etiam peccatores diues apparuit misericordia dei. Incipit ergo etiam iste psalmus sicut ille.

Expositio psalmi.

Confitemini domino. Sed ibi sequitur: Et invocate nomen eius: hic autem. Quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia eius. Quapropter potest bene quidem intelligi etiam confessio peccatorum. Nam et post paucos versus sequitur: Peccavimus cum patribus nostris: iniustitiam fecimus. Sed in eo quod dicit: Quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia eius: laus versusque dei est: atque in eius laude confessio: quod etiam cum sua quisque confiteatur peccata: cum dei laude confiteri debet: nec aliter pia est confessio peccatorum: nisi si desperas: et postces misericordiam dei. Habet ergo eius laudem: siue etiam in verbis cum est bonus et misericordem dicit: siue in solo affectu cum bene credit. Nam et ille publicanus cuius sola illa verba commemorata sunt: Bomine propitius esto mihi peccatori: et si non dixit: quoniam bonus et misericors es: vel aliquid huiusmodi: non tamen illud diceret: nisi hoc crederet